

ÇOCUK KORUMA KANUNUNUN UYGULANMASINA İLİŞKİN USÛL VE ESASLAR HAKKINDA YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 –(1) Bu Yönetmeliğin amacı, korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunması, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınması ile Çocuk Koruma Kanununun uygulanmasına ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 –(1) Bu Yönetmelik, denetim altına alınmasına karar verilen, korunma ihtiyacı olan ve suça sürüklenen çocuklar hakkında yürütülecek uygulamalar ile sosyal inceleme raporlarına ve suça sürüklenen çocukların soruşturma ile yargılama usûllerine ilişkin kuralların uygulanmasına ve bu konuyla ilgili olarak görev yapanların hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimine dair usûl ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 –(1) Bu Yönetmelik, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 32 ve 47 nci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 –(1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasında;

a) Çocuk: Daha erken yaşta ergin olsa bile, onsekiz yaşını doldurmamış kişiyi; bu kapsamda,

1) Korunma ihtiyacı olan çocuk: Bedensel, zihinsel, ahlâkî, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu,

2) Suça sürüklenen çocuk: Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuğu,

b) Çocuk hâkimi: Hakkında kovuşturma başlatılmış olanlar hariç, suça sürüklenen çocuklarla korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında uygulanacak tedbir kararlarını veren çocuk mahkemesi hâkimini,

c) Kanun: 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu,

d) Kurum: Bu Yönetmelik kapsamındaki çocuğun bakılıp gözetildiği, hakkında verilen tedbir kararlarının yerine getirildiği resmî veya özel kurumları,

e) Mahkeme: Çocuk mahkemeleri ile çocuk ağır ceza mahkemelerini, çocuk mahkemesi bulunmayan yerlerde aile ya da asliye hukuk mahkemeleri ile ceza mahkemelerini,

f) Sosyal çalışma görevlisi: Psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensuplarını,

g) Denetim görevlisi: Denetimli serbestlik ve yardım merkezlerinde kadrolu veya geçici olarak görev yapan psikolog, sosyal çalışmacı, sosyolog ve öğretmeni,

h) Şube Müdürlüğü: Taşra teşkilâtındaki denetimli serbestlik ve yardım merkezî şube müdürlüğünü,

i) Büro: Şube müdürlüğü bulunmayan ilçelerde denetimli serbestlik ve yardım hizmetlerini yürütmek üzere şube müdürlüğüne bağlı olarak kurulan büroyu,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Soruşturma ve Kovuşturma

Soruşturma

MADDE 5 –(1) Suça sürüklenen çocuk hakkındaki soruşturma, çocuk bürosunda görevli Cumhuriyet savcısı tarafından bizzat yapılır. Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, soruşturma çocuk bürosunda görevli olmayan Cumhuriyet savcılarını tarafından da yerine getirilebilir.

(2) Çocuk mahkemeleri ile çocuk ağır ceza mahkemeleri bulunmayan yerlerde, bu mahkemeler kurulup göreve başlayıncaya kadar çocuklar tarafından işlenen suçlara ait soruşturmalar Cumhuriyet başsavcılığının iş bölümünde gösterilen Cumhuriyet savcısı tarafından yapılır.

(3) Mahkemelerin yargı çevresi dikkate alınarak, suçun işlendiği yerin bağlı olduğu ağır ceza mahkemesi ile bağlı bulunduğu çocuk mahkemesi veya çocuk ağır ceza mahkemesi farklı yerlerde bulunduğu takdirde, Cumhuriyet savcısı çocuk hakkında düzenlediği soruşturma evrakını, çocuk mahkemesine veya çocuk ağır ceza mahkemesine dava açılmak üzere bu yer Cumhuriyet başsavcılığına fezleke düzenleyerek gönderir.

(4) Suça sürüklenen çocuğun ifadesinin alınması veya çocuk hakkındaki diğer işlemler sırasında, çocuğun yanında sosyal çalışma görevlisi bulundurulabilir.

(5) Mağdur çocuğun tanık olarak dinlenmesi hâlinde, yemin hariç, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun tanıklığa ilişkin hükümleri uygulanır.

(6) İşlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş mağdur çocuk, bu suça ilişkin soruşturmada tanık olarak bir defa dinlenebilir. Maddî gerçeğin ortaya çıkarılması açısından zorunluluk arz eden hâller saklıdır.

(7) Mağdur çocuğun tanık olarak dinlenmesi sırasında psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişi bulundurulur. Bunlar hakkında bilirkişilere ilişkin hükümler uygulanır.

(8) Cumhuriyet savcısı soruşturmayı yürütürken aynı zamanda tedbir kararı alınabilmesi için korunma ihtiyacı olan çocuğu, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bildirmekle yükümlüdür. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu gerekli incelemeyi derhâl yapar. Koruyucu ve destekleyici tedbir kararı alınması gereken hâllerde, il veya ilçe sosyal hizmetler müdürlüğüne çocuk hakkında bu Yönetmeliğin 21 inci maddesine uygun olarak hazırlanacak sosyal inceleme raporu, talep yazısı ekinde mahkemeye veya çocuk hâkimine sunulur. Kurum, aynı zamanda yaptığı inceleme sonucunda hazırladığı sosyal inceleme raporunun bir örneğini soruşturmayı yapan Cumhuriyet savcılığına gönderir. Cumhuriyet savcısı da soruşturma sırasında gerekli gördüğünde çocuk hâkiminden koruyucu ve destekleyici tedbir kararı verilmesini isteyebilir.

(9) Çocuklar hakkında, yakalama, gözaltına alma ve ifade almaya ilişkin hususlarda 1/6/2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliğinin çocuklara ilişkin hükümleri uygulanır.

(10) Fiili işlediği sırada oniki yaşından küçük çocuklar ile onbeş yaşını doldurmamış sağır ve dilsizlerin işledikleri iddia olunan suçlara dair delillerin toplanması veya başka fail ya da failerin bulunup bulunmadığının belirlenmesine ilişkin olarak yukarıdaki esaslar dahilinde soruşturma yapılabilir.

(11) Görünüş itibarıyla oniki yaşından büyük olup, nüfus kaydına göre oniki yaşından küçük çocuklar ile çocuğun nüfusa kayıtlı yaşının gerçek yaşı olmadığının başka bir şekilde anlaşılması hâlinde; çocuğun yaşı hukuk mahkemesi nezdinde dava açılıp düzeltilmeden kamu davası açılmaz.

Çocuğun gözaltında tutulması

MADDE 6 –(1) Gözaltına alınan çocuklar, kolluğun çocuk biriminde tutulur.

(2) Kolluğun çocuk biriminin bulunmadığı yerlerde çocuklar, yukarıda belirtilen hususlara uygun olarak, gözaltına alınan yetişkinlerden ayrı bir yerde tutulur.

İştirak hâlinde işlenen suçlar

MADDE 7 –(1) Çocukların yetişkinlerle birlikte suç işlemesi hâlinde, adli kolluk tarafından çocuklar hakkında ayrı evrak düzenlenir, soruşturma

ve kovuşturma ayrı yürütülür.

(2) Bu hâlde de çocuklar hakkında gerekli tedbirler uygulanmakla beraber, mahkeme lüzum gördüğü takdirde çocuk hakkındaki yargılamayı genel mahkemedeki davanın sonucuna kadar bekletebilir.

(3) Davaların birlikte yürütülmesinin zorunlu görülmesi hâlinde, genel mahkemelerde, yargılamanın her aşamasında, mahkemelerin uygun bulması şartıyla birleştirme kararı verilebilir.

a) Birleştirme kararı verilmesinin genel mahkemeler tarafından istenildiği hâllerde; çocuk hakkında davayı yürüten mahkeme davaların birleştirilmesini uygun bulursa genel mahkeme iki davanın birleştirilmesine dair ara kararı vererek, bunu çocuk hakkındaki davayı görmekte bulunan mahkemeye bildirir. Bunun üzerine çocuk mahkemesi de birleştirme kararı vererek dosyasını esastan kapatır ve genel mahkemeye gönderir. Bu takdirde birleştirilen davalar genel mahkemelerde görülür.

b) Birleştirme kararı verilmesinin çocuk hakkında davayı yürüten mahkeme tarafından istenildiği hâllerde; genel mahkeme davaların birleştirilmesini uygun bulursa iki davanın birleştirilmesine dair ara kararı vererek, bunu çocuk hakkındaki davayı görmekte bulunan mahkemeye bildirir. Bunun üzerine çocuk mahkemesi de birleştirme kararı vererek dosyasını esastan kapatır ve genel mahkemeye gönderir. Bu takdirde birleştirilen davalar genel mahkemelerde görülür.

Çocuğun nakli

MADDE 8 –(1) Çocuklara zincir, kelepçe ve benzeri aletler takılamaz. Ancak; zorunlu hâllerde çocuğun kaçmasını, kendisinin veya başkalarının hayat veya beden bütünlükleri bakımından doğabilecek tehlikeleri önlemek için kolluk tarafından gerekli önlem alınabilir.

Adli kontrol

MADDE 9 –(1) Suça sürüklenen çocuklar hakkında soruşturma veya kovuşturma evrelerinde adli kontrol tedbiri olarak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 109 uncu maddesinde sayılanlar ile aşağıdaki tedbirlerden bir ya da birkaçına karar verilebilir:

- Belirlenen çevre sınırları dışına çıkmamak,
- Belirlenen bazı yerlere gidememek veya ancak bazı yerlere gidebilmek,
- Belirlenen kişi ve kuruluşlarla ilişki kurmamak.

Adli kontrol tedbirlerine uymama

MADDE 10 –(1) Adli kontrol tedbirlerinden sonuç alınmaması, sonuç alınmayacağı anlaşılmaması veya tedbirlere uyulmaması durumunda suça sürüklenen çocuk hakkında yetkili yargı mercii tarafından tutuklama kararı verilebilir ya da adli kontrolün içeriğini oluşturan yükümlülükler bütünüyle veya kısmen kaldırılabilir, değiştirilebilir veya bunlardan bazılarını uymaktan geçici olarak muaf tutulabilir.

Tutuklama yasağı

MADDE 11 – (1) Onbeş yaşını doldurmuş çocuklar hakkında üst sınırı beş yılı aşmayan hapis cezasını gerektiren fiillerinden dolayı tutuklama kararı verilemez.

Adli kontrol tedbirlerinin yerine getirilmesi

MADDE 12 –(1) Adli kontrol yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde, 20/12/2005 tarihli ve 26029 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan, Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

Kovuşturma

MADDE 13 – (1) Çocukların duruşmaları kapalı yapılır; hüküm de kapalı duruşmada açıklanır. Çocuk, velisi, vasisi, mahkemece görevlendirilmiş sosyal çalışma görevlisi, çocuğun bakımını üstlenen aile ve kurumda bakılıyorsa kurumun temsilcisi duruşmada hazır bulunabilir.

(2) Kovuşturma sırasında onsekiz yaşını doldurmuş çocuklar hakkında yargılama açık yapılır, hükümde açık tefhim edilir. Ancak, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 182 nci maddesinin ikinci fıkrasında belirlenen koşulların varlığı hâlinde duruşmanın kapalı yapılmasına mahkemece karar verilebilir.

(3) Mahkeme veya hâkim, çocuğun sorgusu veya çocuk hakkındaki diğer işlemler sırasında çocuğun yanında sosyal çalışma görevlisi bulundurulabilir. Sosyal çalışma görevlisi, çocuğa bu süreçte haklarını öğretmek, yargılama süreci hakkında bilgilendirmek ve kendini güvende hissetmesi, süreci anlaması ve görüşlerini serbestçe ifade etmesi için ona yardım etmekle görevlidir.

(4) Mağdur çocuğun tanık olarak dinlenmesi hâlinde, yemin hariç, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun tanıklığa ilişkin hükümleri uygulanır.

(5) İşlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş mağdur çocuk, bu suça ilişkin kovuşturmada tanık olarak bir defa dinlenebilir. Maddî gerçeğin ortaya çıkarılması açısından zorunluluk arz eden haller saklıdır.

(6) Mağdur çocuğun tanık olarak dinlenmesi sırasında psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişi bulundurulur. Bunlar hakkında bilirkişilere ilişkin hükümler uygulanır.

(7) Duruşmalarda hazır bulunan çocuk, yararı gerektirdiği takdirde duruşma salonundan çıkarılabileceği gibi sorgusu yapılmış çocuğun duruşmada hazır bulundurulmasına da gerek görülmebilir.

(8) Çocuk mahkemeleri ile çocuk ağır ceza mahkemeleri bulunmayan yerlerde, bu mahkemeler kurulup göreve başlayıncaya kadar çocuklar tarafından işlenen suçlara ait kovuşturmalar görevli mahkemelerce Kanun ve ilgili yönetmelik hükümlerine göre yapılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Cumhuriyet Savcılığı ve Kolluk

Cumhuriyet savcılığı çocuk bürosu

MADDE 14 –(1) Cumhuriyet başsavcılıklarında bir çocuk bürosu kurulur. Cumhuriyet başsavcısınca, bu büroda Kanunun 28 inci maddesinin birinci fıkrasında öngörülen nitelikleri haiz olanlar arasından yeterli sayıda Cumhuriyet savcısı görevlendirilir.

(2) Ayrıca, büroda görevli Cumhuriyet savcıları ile çalışmak, büro görevlerini Kanunun 4 üncü maddesine uygun olarak yerine getirmek üzere bir müdür ve yeterli sayıda zabıt kâtabi görevlendirilir.

Cumhuriyet savcılığı çocuk bürosunun görevleri

MADDE 15 – (1) Çocuk bürosunun görevleri şunlardır:

- Suça sürüklenen çocuklar hakkındaki soruşturma işlemlerini yürütmek,
- Çocuklar hakkında tedbir alınması gereken durumlarda, gecikmeksizin tedbir alınmasını sağlamak,
- Korunma ihtiyacı olan, suç mağduru veya suça sürüklenen çocuklardan yardıma, eğitime, işe, barınmaya ihtiyacı olan veya uyum güçlüğü çekenlere ihtiyaç duydukları destek hizmetlerini sağlamak üzere, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içinde çalışmak, bu gibi durumları çocukları korumakla görevli Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna veya diğer kurum ve kuruluşlara bildirmek,
- Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmelik hükümleri gereğince il veya ilçe koordinasyon makamları ile işbirliği içinde çalışmak,
- Çocuk Koruma Kanununda ve diğer kanunlarla verilen görevleri yerine getirmek.

(2) Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, bu görevler çocuk bürosunda görevli olmayan Cumhuriyet savcıları tarafından da yerine getirilebilir.

Kolluğun çocuk birimi

MADDE 16 – (1) Çocuklarla ilgili kolluk görevi, öncelikle kolluğun çocuk birimleri tarafından yerine getirilir.

(2) Kolluk bünyesinde çocuklarla ilgili işlemlerin yürütülmesi sırasında, bunların soruşturma nedeniyle kolluk biriminde bulunan yetişkinlerle

karşılaşmalarının engellenmesi için gerekli tedbirler alınır.

(3) Kolluğun çocuk birimi, korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocuklar hakkında işleme başlandığında durumu, derhal çocuğun veli veya vasisine ya da çocuğun bakımını üstlenen kimseye, baroya ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna, çocuk resmî veya özel bir kurumda kalıyorsa ayrıca kurum temsilcisine bildirir. Ancak, çocuğu suça azmettirdiğinden veya istismar ettiğinden şüphelenilen yakınlarına bilgi verilmez. Keyfiyet, soruşturma dosyası içine konulmak üzere tutanak altına alınarak derhâl Cumhuriyet savcısına bildirilir.

(4) Çocuğun yararı aksini gerektirmediği takdirde kollukta bulunduğu süre içerisinde yanında yakınlarından birinin devamlı olarak bulunmasına imkân sağlanır. Çocuğu suça azmettirdiğinden veya istismar ettiğinden şüphelenilen yakınları yanında bulundurulmaz. Keyfiyet hazırlanan tutanağa yazılarak adli veya idarî makamlara sevk edilen evraka eklenir.

(5) Kolluğun çocuk birimi, suça sürüklenen çocuğun aileye teslimini gerektiren hâllerde; çocuğun teslim edileceği veli, vasi, kanunî temsilci veya bakımını üstlenen kimseleri bulamaz ya da bunların çocuğu suça azmettirdiğinden veya istismar ettiğinden şüphelendiğinde bu kişilere teslim edemez. Cumhuriyet savcısının talimatını alarak Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna teslim eder.

(6) Kolluk görevlisi, teslim ettiği çocuğun veli, vasi, kanunî temsilcisi veya bakımını üstlenen kimselerin çocuğa yeterli rehberliği sunamadığı veya çocuğu yeterince gözetemediği hususlarında bilgi edinmesi hâlinde durumu Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna derhâl bildirir.

(7) Korunma ihtiyacı içinde olan çocuğun bulunduğu bildirim, tespiti veya hakkında acil korunma kararı almak için beklemenin çocuğun yararına aykırı olacağını gösteren nedenlerin varlığı, çocuğun teslim edileceği veli, vasi, kanunî temsilcisi veya bakımını üstlenen kimselerin sosyal, ekonomik ve kültürel durumu ile yörenin örf ve âdetleri dikkate alınarak, çocuğun yaşama, gelişme, korunma ve katılım hakları ile yarar ve esenliğinin tehlikeye düşebileceğinin tespiti hâlinde; kolluğun çocuk birimi, durumun gerektirdiği önlemleri almak suretiyle çocuğun güvenliğini sağlar ve mümkün olan en kısa sürede Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna teslim eder. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, kolluk tarafından getirilen çocukların derhâl teslim alınabilmesi için gerekli önlemleri alır. Kolluğun çocuk birimi, suç mağduru olan korunma ihtiyacı içinde olan çocuklar hakkında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna teslim işlemini, Cumhuriyet savcısının talimatı doğrultusunda yapar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sosyal İnceleme

Sosyal çalışma görevlilerinin atanmaları ve çalışma esasları

MADDE 17 –(1) Her mahkemeye en az birer ve iş durumuna göre yeterli sayıda psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyal hizmet alanlarında en az lisans düzeyinde eğitim veren kurumlardan mezun sosyal çalışma görevlisi Adalet Bakanlığı tarafından atanır. Atamada; çocuk ve aile sorunları ile çocuk hukuku ve çocuk suçluluğunun önlenmesi alanlarında lisansüstü eğitim yapmış olanlar tercih edilir.

(2) Sosyal inceleme raporları, öncelikle mahkemelere atanan birinci fıkrada sayılan görevliler tarafından düzenlenir. Ancak, Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmeliğin 6 ve 7nci maddesi hükümleri saklıdır. Kovuşturma sırasındaki çocuğun korunma ihtiyacı içinde olduğunun anlaşılması ve sosyal inceleme raporunun alınmamış olması hâlinde mahkemelerin rapor talepleri hakkında da Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmeliğin 6 ncı maddesi hükmü uygulanır.

(3) Sosyal çalışma görevlilerinin bulunmaması veya görevin bunlar tarafından yapılmasında fiilî ya da hukukî bir engel bulunması hâlinde; birinci fıkrada öngörülen nitelikleri haiz olmak şartıyla diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan veya serbest meslek icra eden sosyal çalışma görevlileri, inceleme için görevlendirilebilir.

(4) Sosyal çalışma görevlilerinin görev alanı haricinde başka bir uzmanlık dalına ihtiyaç duyulması hâlinde, birinci fıkrada öngörülen nitelikleri haiz olmak şartıyla mahkemece, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar ile serbest meslek icra edenler arasından görevlendirme yapılabilir.

(5) Üçüncü ve dördüncü fıkralarda sayılanlar arasından temin edilemediği takdirde inceleme yaptırmak için denetimli serbestlik görevlisi olarak istihdam edilen sosyal çalışma görevlisinden de yararlanılabilir.

(6) Görevlendirme yapılırken bilirkişilerin iş durumu gözetilerek 1/6/2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ceza Muhakemesi Kanununa Göre İl Adli Yargı Adalet Komisyonlarıca Bilirkişi Listelerinin Düzenlenmesi Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre hazırlanan listelerden yararlanılır.

(7) Üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralara göre yapılan görevlendirmelerde, incelemeyi yapanlara mahkeme veya çocuk hâkimi tarafından bilirkişilik esasları çerçevesinde tayin edilecek ücret Cumhuriyet başsavcılığının suçüstü ödeneğinden ödenir.

(8) Mahkemelere atanan sosyal çalışma görevlilerine Kanun kapsamındaki tedbir kararlarını yerine getirdikleri sürece almakta oldukları aylıklarının brüt tutarının yüzde ellisi oranında aylık ödenek verilir.

(9) Kanun kapsamındaki tedbirleri uygulayan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunda görevli sosyal çalışma görevlilerine almakta oldukları aylıklarının brüt tutarının yüzde ellisi oranında aylık ödenek verilir.

(10) Hakkında sosyal inceleme yapılacak çocuğun, incelemeye tâbi tutulacak çevresi mahkemenin yetki alanı dışında ise, davayı gören mahkemenin talimatına bağlı olarak çocuğun bulunduğu yerdeki mahkemece inceleme yapılır. Büyükşehir belediye sınırları içinde kalan yerlerde bu inceleme, davayı gören mahkemeceye bağlı olarak çalışan sosyal çalışma görevlilerince yapılabilir.

(11) Sosyal çalışma görevlileri, görevlerini yerine getirmek üzere yaptıkları masrafları belgeleyerek, görevlendirmeyi yapan mercie ibraz eder. Mercî tarafından onaylanan giderler, Cumhuriyet başsavcılığının suçüstü ödeneğinden ödenir.

Sosyal çalışma görevlisinin çalışma ilkeleri

MADDE 18 –(1) Sosyal çalışma görevlisi görevini yaparken Kanunda belirlenen temel ilkeler ve meslek etiği kuralları uyarınca hareket eder. Bu doğrultuda;

- Görevlendirildiği çocukla, gereksinimi doğrultusunda yeterli süre ve sayıda görüşmekle,
- Kollukta ve adliyece yapılacak görüşmeleri; görüşmenin amaç ve niteliğine ve çocukların özellik ve gereksinimlerine uygun olarak düzenlenmiş mekanda ve biçimde yapmakla,
- Görüşmeye başlamadan önce çocuğu görüşmenin amacı, hakları ve yükümlülükleri, görüşmenin sonuçları ve sosyal çalışma görevlisinin yasal yükümlülükleri hakkında bilgilendirmekle,
- Çocuğun katılım hakkına saygı göstererek ve kendi görüşlerini serbestçe oluşturma yeteneğine veya yeterli idrak gücüne sahip olan çocuğun kendisi ile ilgili olarak alınacak kararlara katılımını sağlamakla,
- Çocuğa ilişkin bilgi ve belgelerin, sosyal verilerin, amacı dışında işleme konulmaması veya kullanılmaması için çalışmalarını gizlilik ilkesine uyarak sosyal sırların korunması esasına göre sürdürmekle, verileri sadece yetkililere veya yetkilendirilen yerlere bildirmekle,
- Çocuğa psiko-sosyal desteği sağlamak üzere gerekli rehberliği yapmak, çocuğun örselenmemesi için gerekli önlemleri almakla, yükümlüdür.

Sosyal çalışma görevlilerinin görevleri

MADDE 19 – (1) Sosyal çalışma görevlilerinin görevleri şunlardır:

- Hâkim veya mahkemenin çocuk hakkında bir karar vermesinden önce onun içinde bulunduğu koşulları, çocuğun özelliklerini ve çocuğun toplumdaki yapıcı bir rol üstlenmesini ve yararlanılabilecek toplumsal kaynakları tanımasını sağlamak üzere görevlendirildikleri çocuk hakkında sosyal inceleme yapmak, hazırladıkları raporları kendilerini görevlendiren mercie sunmak,

b) Suça sürüklenen çocuğun ifadesinin alınması veya sorgusu sırasında adalet mekanizmasının işleyişinden olumsuz etkilenmesini önlemek amacıyla çocuğun yanında bulunmak, çocuğun hakları ile kendisine yöneltilen suçlama dahil olmak üzere yargılama süreci hakkında anlayabileceği bir dille bilgilendirilmesini sağlamak, korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında da benzeri işlemleri ifa etmek,

c) Sosyal inceleme, gözetim ve denetim yapmasını engelleyen durumların ortaya çıkması hâlinde durumu derhal görevlendirdikleri mercie bildirerek gerekli önlemlerin alınmasını istemek,

d) Çocukla ilgili kararların yerine getirilmesinde veya çocuğun kapasitesinin araştırılması ile görevli adli mercilerce tayin edilen uzmanlar dahil olmak üzere ilgili kurum ve kuruluş yetkilileri ile çocuk hakkındaki kararın amaca ulaşmasını sağlamak üzere işbirliği yapmak ve uzmanlık alanına giren konularda görüşlerini bildirmek suretiyle bu kişilere yardımcı olmak,

e) Kanun kapsamında mahkemeler, çocuk hâkimleri ve Cumhuriyet başsavcılıkları tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

(2) Mahkeme ve hâkimler ile çocuk bürosunda görevli Cumhuriyet savcıları sosyal çalışma görevlilerinden aşağıdaki görevleri yapmalarını isteyebilir:

a) İşbirliği yapılabilecek toplumsal kaynakları ve işbirliği olanaklarını araştırmak ve geliştirmek,

b) Koruyucu ve destekleyici tedbir kararı verilen çocuk hakkında mahkeme veya çocuk hâkimince kendisine görev verildiği hâllerde kararın uygulanması, takibi ve denetimine ilişkin inceleme yapmak,

(3) İkinci fıkranın (b) bendi hükmü, sosyal çalışma görevlisinin denetim görevlisi olarak sahip olduğu görev ve yetkilerini ortadan kaldırmaz.

(4) Sosyal çalışma görevlileri, sosyal inceleme yaparken Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Millî Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, yerel yönetimler ve bunların her türlü kuruluşları ile diğer kurum ve kuruluşlardan, yaptığı sosyal incelemenin amacına uygun olarak çocuk ve yakın çevresi ile çocuk hakkında uygulanabilecek koruyucu ve destekleyici tedbirin belirlenebilmesine yönelik ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri isteme yetkisine sahiptir. İlgililer, sosyal çalışma görevlilerinin çalışmalarını sırasında kendilerine yardımcı olmak ve çocuk hakkında istenen bilgileri vermek zorundadır. Meslek sırrı kapsamındaki bilgiler istisnadır.

Sosyal inceleme talebi, yaptırılması ve değerlendirilmesi

MADDE 20 –(1) Kanun kapsamındaki çocuklar hakkında mahkemeler, çocuk hâkimleri veya Cumhuriyet savcılarınca gerektiğinde çocuğun bireysel özelliklerini ve sosyal çevresini gösteren inceleme yaptırılabilir. Soruşturma ve kovuşturma aşamalarında çocuğun, veli veya vasisi ya da müdafii veya bu kimselerin avukatları da mahkeme veya çocuk hâkimine müracaat ederek çocuk hakkında sosyal inceleme yapılmasını talep edebilirler.

(2) Fıili işlediği sırada oniki yaşını bitirmiş onbeş yaşını doldurmamış bulunan çocuklar ile onbeş yaşını doldurmuş ancak onsekiz yaşını doldurmamış sağır ve dilsizlerin işledikleri fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin olup olmadığının takdiri bakımından sosyal inceleme yaptırılması zorunludur.

(3) Fıili işlediği sırada oniki yaşını bitirmiş onbeş yaşını doldurmamış bulunan çocuklar ile onbeş yaşını doldurmuş ancak onsekiz yaşını doldurmamış sağır ve dilsizlerin işledikleri fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin olup olmadığı takdir yetkisi münhasıran mahkemeye aittir. Sosyal incelemeyi yapan bilirkişi, çocuğun içinde bulunduğu aile ortamı, sosyal çevre koşulları, gördüğü eğitim, fiziksel ve ruhsal gelişimi hakkında bir rapor düzenler. Hâkim, bu yaş grubuna giren çocuğun kusur yeteneğinin olup olmadığını takdir ederken, görevlendirdiği bilirkişinin hazırlamış bulunduğu raporda yer verilen gözlem, tespit ve değerlendirmeleri gözönünde bulundurur.

(4) İkinci ve üçüncü fıkralardaki hâllerde, hâkim veya mahkeme, sosyal inceleme raporu ile birlikte çocuğun işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin belirlenebilmesi amacıyla adli tıp uzmanı, psikiyatrist ya da zorunluluk hâlinde uzman hekimden görüş alır.

(5) Derhâl tedbir alınmasını gerektiren acil durumlarda sosyal inceleme sonucu beklenmeden tedbir kararı verilebilir. Ancak sosyal inceleme daha sonra yaptırılarak, gerektiğinde tedbir konusunda verilen karar değiştirilebilir.

(6) İnceleme, kararda gösterilen sürede tamamlanmalıdır; gerektiğinde ek süre talep edilebileceği gibi kararda bir süre belirtilmemiş olması hâlinde incelemenin çocuğun durumunun aciliyetine uygun bir süre içerisinde tamamlanarak, raporun mahkemeye sunulmuş olması gerekir.

(7) Mahkeme veya çocuk hâkimi tarafından çocuk hakkında sosyal inceleme yaptırılmaması hâlinde, gerekçesi kararda gösterilir.

Sosyal inceleme raporları

MADDE 21 –(1) Sosyal inceleme raporlarında yapılan incelemenin özelliğine ve verilen görevin niteliğine göre aşağıdaki hususların tamamına veya bir kısmına yer verilir;

a) Hakkında inceleme yapılması talep edilen çocuğun;

1) Doğumundan başlayarak geçirdiği gelişim aşamaları,

2) Fiziksel, zihinsel, duygusal, sosyal ve moral gelişim özellikleri,

3) Ailesinin toplumsal, ekonomik ve kültürel durumu,

4) Aile bireyleri arasındaki ilişki,

5) Okul ve iş ortamı ile boş zamanlarını değerlendirdiği çevre,

6) İçinde bulunduğu hukukî durum ve adli mercilerin müdahalelerini gerektiren olaylar,

7) İnceleme sırasında uzmanlar tarafından tespit edilen davranışları,

8) Suçluluklarına ve topluma uyumsuzluklarına veya korunmaya muhtaç olmalarına neden olan etkenler hakkında bilgiler,

b) Çocuğun fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden incelenmesi sırasında elde edilen ve olayın açıklanması bakımından önemli görülen bilgiler,

c) Çocuk hakkında Kanunun 5 inci maddesinde gösterilen tedbirlerden hangisinin yararlı olacağına, tedbirin yanında denetim altına alınmasına gerek olup olmadığına dair öneriler,

d) Çocuk hakkındaki tedbir veya denetim kararlarının ne kadar süre ile uygulanması gerektiğine ilişkin öneriler,

e) Çocuklar ve ailelerine uygulanabilecek özel tretman veya psikiyatrik tedavi hususunda öneriler.

(2) Raporda çocuğun işlediği fiille ilgili olarak hukukî anlam ve sonuçları kavrayabilme ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin olup olmadığı hakkında sonuç değerlendirmesinde bulunulmaz.

(3) Sosyal inceleme raporu, suça sürüklenmiş çocuğun, işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin mahkeme tarafından takdirinde göz önünde bulundurulur.

Sosyal inceleme raporları hakkında bilgi edinme

MADDE 22 – (1) Sosyal inceleme raporunun birer örneğini çocuğun avukatı veya yasal temsilcisi Cumhuriyet savcısından, mahkemeden veya çocuk hâkiminden alabilir. Çocuğa raporun içeriği hakkında bilgi verilir. Ancak, söz konusu bilgi ve belgeler gizli tutulur, amacı dışında kullanılamaz.

(2) Çocuk ve avukatı hariç olmak üzere birinci fıkrada gösterilen kişilerin sosyal inceleme raporu hakkında bilgi sahibi olmasının çocuğun yararına aykırı olduğuna kanaat getirilirse, raporun incelenmesi kısmen veya tamamen yasaklanabilir. Ancak, sosyal inceleme raporlarından çocuğun bilgi sahibi olması hâlinde çocuğun psiko-sosyal gelişimini olumsuz yönde etkileyeceği kanaatine varıldığı takdirde çocuğun yarar ve esenliğinin gözetilmesi temel ilkesi nazara alınarak çocuğun gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek bilgileri içeren bilgi ve belgeler çocuğa verilmeyebilir.

(3) Tedbir kararlarını yerine getirmekle görevli kişi, kurum veya kuruluşlarca, bu tedbir kararlarının yerine getirilmesinde hazırlanacak uygulama plânına veya çocuk hakkında denetim altına alma kararı verilmiş ise denetim plânı, denetim raporu ve değerlendirme raporlarına esas olmak üzere; birinci ve ikinci fıkradaki ilkelere uymak şartıyla sosyal inceleme raporundan yararlanılabilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Denetim

Denetim altına alma kararı

MADDE 23 – (1) Denetim altına alma kararı;

a) Koruyucu ve destekleyici tedbir kararı verilen çocuk hakkındaki kararın amacına ulaşmasını ve çocuğa etkili bir koruma ve gözetim hizmeti sunulmasını sağlamak üzere kararların yerine getirilmesinin izlenmesi ve denetlenmesini,

b) Kamu davasının açılmasının ertelenmesi veya hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilen çocuk hakkında mahkemece belirtilen koşullar ve süre içinde, denetim plânı doğrultusunda suçta sürüklenen çocuğun toplumla bütünleşmesi açısından ihtiyaç duyduğu her türlü hizmet, program ve kaynakların sağlandığı toplum temelli bir uygulamayı,

ifade eder.

(2) Mahkeme veya çocuk hâkimi tarafından denetim altına alma kararı verilebilecek hâllerde, çocuğun; yetiştirilme şekli, kişisel özellikleri, yaşadığı çevre, bulunduğu ortam ve onun suçta yönelmesine etkin davranışlar araştırılır.

Denetim görevlisinin görevlendirilmesi

MADDE 24 –(1) Suç tarihinde oniki yaşını bitirmiş suçta sürüklenen çocuklar hakkında koruyucu ve destekleyici tedbir kararı ile birlikte çocuğun denetim altına alınmasına karar verilmesi hâlinde; denetimli serbestlik ve yardım merkezî şube müdürlüğü veya bürosu tarafından bir denetim görevlisi görevlendirilir. Bu halde denetime ilişkin mahkeme kararı Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir. Cumhuriyet başsavcılığınca denetimli serbestlik genel defterine kaydedildikten sonra şube müdürlüğü veya büroya iletilir. Şube müdürlüğü veya büro bu kararı çocukların denetimine ilişkin deftere kaydeder. Şube müdürlüğü veya büro tarafından görevlendirilen denetim görevlisi bu Yönetmeliğin 25 inci maddesinde belirtilen görevleri yerine getirir.

(2) Kamu davasının açılmasının ertelenmesi veya hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilen çocuğun denetim altına alınmasına karar verilmesi hâlinde; denetimli serbestlik ve yardım merkezî şube müdürlüğü veya bürosu tarafından bir denetim görevlisi görevlendirilir.

(3) Korunma ihtiyacı olan çocuklar veya suç tarihinde oniki yaşını bitirmemiş suçta sürüklenen çocuklar ile çocuğun aileye teslimi yönünde karar verilmesi hâlinde, bu çocuklar hakkında denetim görevi gözetim esaslarına göre Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından yerine getirilir. Bu hâalde denetime ilişkin mahkeme kararı Cumhuriyet başsavcılığınca denetimli serbestlik genel defterine kaydedildikten sonra doğrudan bu kuruma gönderilir.

(4) Denetim altına alınmasına karar verilen çocuk hakkında aynı zamanda koruyucu ve destekleyici tedbir kararı verilmesi hâlinde denetim görevinin ifasında, tedbir kararını ya da kararlarını yerine getirecek kurum veya kuruluşlarla işbirliği yapılır. Gerekğinde çocuk hakkında denetim plânı ve denetim raporlarının hazırlanmasında, tedbiri yerine getirmekle görevli kurumda bulunan uzmanlardan yararlanılır.

(5) Görevlendirme sırasında çocuğun kişisel özellik ve ihtiyaçları dikkate alınır ve çocukla iyi iletişim kurabilecek olanlar tercih edilir.

Denetim görevlisinin görevleri

MADDE 25 – (1) Denetim görevlisinin görevleri şunlardır:

a) Kararla ulaşılmak istenen amacın gerçekleşmesi için çocuğun eğitim, aile, kurum, iş ve sosyal çevreye uyumunu sağlamak üzere onu desteklemek, yardımcı olmak, gerektiğinde önerilerde bulunmak.

b) Çocuğa eğitim, iş, destek alabileceği kurumlar, hakları ve haklarını kullanma konularında rehberlik etmek.

c) İhtiyaç duyacağı hizmetlerden yararlanmasında çocuğa yardımcı olmak.

d) Kaldığı yerleri ve ilişki kurduğu kişileri ziyaret ederek çocuğun içinde yaşadığı şartları, ailesi ve çevresiyle ilişkilerini, eğitim ve iş durumunu, boş zamanlarını değerlendirme faaliyetlerini yerinde incelemek.

e) Alınan kararın uygulanmasını, bu uygulamanın sonuçlarını ve çocuk üzerindeki etkilerini izlemek, tâbi tutulduğu yükümlülüklerin yerine getirilmesini denetlemek.

f) Çocuğun gelişimi hakkında, üçer aylık sürelerle Cumhuriyet savcısı veya mahkemeye rapor vermek.

(2) Denetim görevlisi, görevini yerine getirirken gerektiğinde çocuğun ana ve babası, vasisi, bakım ve gözetiminden sorumlu kimse ve öğretmenleriyle işbirliği yapar.

(3) Çocuğun ana ve babası, vasisi, bakım ve gözetiminden sorumlu kimse çocuğun devam ettiği okul, işyeri veya çocukla ilgili bilgiye sahip kurumların yetkilileri, denetim görevlisine yardımcı olmak, görevi gereğince istediği bilgileri vermek zorundadırlar.

(4) Çocuğun yakınları denetim görevlisinin yetkilerine müdahale edemezler.

Kamu davasının açılmasının ertelenmesi hâlinde yapılacak işlemler

MADDE 26 –(1) Hakkında kamu davasının açılması ertelenen çocuğun, denetim altına alınmasına da karar verilmesi hâlinde; çocuğa ilişkin mahkeme kararı Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir. Cumhuriyet başsavcılığınca denetimli serbestlik genel defterine kaydedildikten sonra şube müdürlüğü veya büroya iletilir. Şube müdürlüğü veya büro bu kararı çocukların denetimine ilişkin deftere kaydettikten sonra çocuğun ailesi veya kanuni temsilcisine on gün içinde çocuk ile birlikte şube müdürlüğü veya büroya başvurması için bildirim yapar. Bu süre içinde başvurulması hâlinde bu Yönetmeliğin 24 üncü maddesi gereğince denetim görevlisi görevlendirilir. Denetim görevlisi bu Yönetmeliğin 25 inci maddesinde belirtilen görevleri yerine getirir.

(2) Kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verilen ancak denetim altına alınmayan çocuklara ilişkin ilâmlar Cumhuriyet başsavcılığınca takip edilir.

(3) Kamu davasının açılmasının ertelenmesine ilişkin verilen kararlar, tali karar fişi düzenlenerek sisteme kaydedilmek üzere Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğüne gönderilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi hâlinde, kanunun kamu davasının açılmasının ertelenmesi ile hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmesine ilişkin maddelerinde belirtilen amaçlar için kullanılabilir.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması hâlinde yapılacak işlemler

MADDE 27 – (1) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilen ancak bir yükümlülük belirlenmeyen ve denetim altına alınmasına karar verilmeyen çocuklar ile ilgili kararlar, tali karar fişi düzenlenerek sisteme kaydedilmek üzere Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğüne gönderilir.

(2) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması hâlinde mahkemece denetim süresi içinde; denetimli serbestlik tedbiri olarak yükümlülük belirlenen veya denetim altına alma kararı verilen ya da yükümlülük belirlenerek denetim altına alma kararı verilen çocuğa ilişkin mahkeme kararı Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir. Cumhuriyet başsavcılığınca denetimli serbestlik genel defterine kaydedildikten sonra şube müdürlüğü veya büroya iletilir. Şube müdürlüğü veya büro bu kararı çocukların denetimine ilişkin deftere kaydettikten sonra çocuğun ailesi veya kanuni temsilcisine on gün içinde çocuk ile birlikte şube müdürlüğü veya büroya başvurması için bildirim yapar. Bu süre içinde başvurulmaması hâlinde defterdeki kayıt kapatılarak durum Cumhuriyet başsavcılığı aracılığıyla mahkemeye bildirilir. Bu süre içinde başvurulması hâlinde karar aşağıda belirtilen usûl ve esaslar kapsamında yerine getirilir:

a) Mahkemece sadece yükümlülük belirlenmesi hâlinde bu yükümlülük 20/12/2005 tarihli ve 26029 sayılı Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Yönetmeliğinde belirtilen usûl ve esaslar çerçevesinde yerine getirilir.

b) Mahkemece sadece denetim altına alma kararı verilmesi hâlinde bu karar bu Yönetmeliğin 24 ve 25 inci maddeleri gereğince yerine getirir.

c) Mahkemece yükümlülük ile birlikte denetim altına alma kararı verilmesi hâlinde bu karar (a) ve (b) bentlerine göre yerine getirilir.

(3) Hükümün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin verilen kararlar, tafi karar fişi düzenlenerek sisteme kaydedilmek üzere Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğüne gönderilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi hâlinde, kanunun kamu davasının açılmasının ertelenmesi ile hükümün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmesine ilişkin maddelerinde belirtilen amaçlar için kullanılabilir.

Denetim plânı

MADDE 28 –(1) Çocuğa uygulanacak denetimin yöntemi, denetim görevlisince, sosyal incelemeyi yapan uzman veya mahkeme nezdindeki sosyal çalışma görevlisi ile birlikte, görevlendirmeyi takip eden on gün içinde hazırlanacak bir plânla belirlenir.

(2) Denetim plânı hazırlanırken koruyucu ve destekleyici tedbir kararını uygulayacak yerin görüşü alınır ve denetim plânı işbirliği içinde hazırlanır.

(3) Denetim plânı hazırlanırken;

a) Çocuk hakkında alınan tedbirin amacı, niteliği ve süresi,

b) Çocuğun ihtiyaçları,

c) Çocuğun içinde bulunduğu tehlike hâlinin ciddiyeti,

d) Çocuğun ana ve babası, vasisi, bakım ve gözetiminden sorumlu kimse tarafından çocuğa verilen desteğin derecesi,

e) Suça sürüklenmesi sebebiyle tedbir alınmış ise suç teşkil eden fiilin mahiyeti,

f) Çocuğun görüşü,

dikkate alınır.

(4) Denetim plânı, mahkeme veya çocuk hâkimince onaylandıktan sonra derhal uygulanır.

(5) Çocuklar hakkında verilen denetimli serbestlik kararlarının infaza başlama tarihi denetim plânının hâkim tarafından onaylandığı tarihtir.

Denetim raporu

MADDE 29 –(1) Denetim görevlisi, kararın uygulama biçimi, çocuk üzerindeki etkileri ile çocuğun ana ve babası, vasisi, bakım ve gözetiminden sorumlu kimselerin veya kurumların çocuğa karşı sorumluluklarını gereğince yerine getirip getirmediği, kararın değiştirilmesini gerektirir bir durum olup olmadığı ve istenen diğer hususlarda her ay, ayrıca talep hâlinde mahkeme veya çocuk hâkimine denetim raporu verir.

Değerlendirme raporu

MADDE 30 –(1) Denetim görevlisi, denetim altında bulunan çocuğun şahsî, sosyal ve duygusal durumunu, okul ve arkadaş çevresini, aile yaşantısını göz önünde bulundurarak, yapılan rehberlik ve iyileştirme çalışmaları neticesinde çocuğun nasıl bir gelişme gösterdiğini, olumsuz davranışlarını değiştirmedeki istekliliği ve başarısı ile çocuk hakkında yapılmasının faydalı olacağını düşündüğü diğer çalışmaların belirtildiği bir değerlendirme raporu hazırlayarak, üç ayda bir mahkeme veya çocuk hâkimine verir.

(2) Değerlendirme raporu hazırlandığı hallerde denetim raporu, bu rapor içinde değerlendirilir.

Denetime ara verilmesi

MADDE 31 –(1) Denetim altına alınanın askere gitmesi veya sağlık, yurtdışı eğitimi gibi yerleşim yerinden geçici süreyle ayrılmasını haklı, geçerli ve gerektiğinde belgelendirilebilen mazeretine dayandırılması hâlinde denetime ara verilir. Bu halde Cumhuriyet başsavcılığınca bir karar verilerek bu Yönetmeliğin 33 üncü maddesine göre tebliğ edilir.

Denetimin sona ermesi

MADDE 32 – (1) Denetim, kararda öngörülen sürenin dolmasıyla sona erer. Tedbirden beklenen yararın elde edilmesi hâlinde denetim, sürenin dolmasından önce de kaldırılabilir.

(2) Denetim, çocuğun başka bir suçtan dolayı tutuklanması veya cezasının yerine getirilmesine başlanmakla sona erer.

Bildirim

MADDE 33 –(1) Şube müdürlüğü veya büro tarafından yapılacak bildirim, suça sürüklenen çocukların aileleri veya kanunî temsilcilerine 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebliğat Kanunu hükümlerine göre yapılır.

(2) Bildirim, hükümde gösterilen adrese yapılır. Hükümlü, adres değişikliklerini mahkemeye veya Cumhuriyet başsavcılığına bildirmekle yükümlüdür, aksi halde hükümde gösterilen adrese yapılan tebliğat geçerlidir.

Yetki alanı ve çocuğun yerleşim yerinin değişmesi

MADDE 34 –(1) Yetki alanında şube müdürlüğü veya büro bulunmayan Cumhuriyet başsavcılığı, kararı denetimli serbestlik genel defterine kaydettikten sonra, şube müdürlüğünün bağlı bulunduğu Cumhuriyet başsavcılığına gönderir. Karar, Cumhuriyet başsavcılığınca denetimli serbestlik genel defterine kaydedildikten sonra şube müdürlüğüne gönderilir.

(2) Hakkında denetimli serbestlik tedbiri hükmedilen ya da denetim altına alınan çocuğun, infaz sırasında yerleşim yerinin değişmesi hâlinde dosya, yerleşim yerinin bulunduğu şube müdürlüğü veya büroya gönderilir.

Denetim plânı ile denetim ve değerlendirme raporları hakkında bilgi edinme

MADDE 35 –(1) Denetim plânı ile denetim ve değerlendirme raporlarının birer örneğini çocuğun avukatı veya yasal temsilcisi Cumhuriyet savcısından, mahkemeden veya çocuk hâkiminden alabilir. Çocuğa raporun içeriği hakkında bilgi verilir.

(2) Çocuk ve avukatı hariç olmak üzere birinci fıkrada gösterilen kişilerin denetim plânı ile denetim ve değerlendirme raporları hakkında bilgi sahibi olmasının çocuğun yararına aykırı olduğuna kanaat getirilirse, bunların incelenmesi kısmen veya tamamen yasaklanabilir. Ancak, denetim raporlarından çocuğun bilgi sahibi olması hâlinde çocuğun psiko-sosyal gelişimini olumsuz yönde etkileyeceği kanaatine varıldığı takdirde çocuğun yarar ve esenliğinin gözetilmesi temel ilkesi nazara alınarak çocuğun gelişimini olumsuz yönde etkileyecek bilgileri içeren bilgi ve belgeler çocuğa verilmeyecektir.

ALTINCI BÖLÜM

Görevlilerin Hizmet Öncesi ve Hizmet İçi Eğitimi

Hâkim ve savcıların hizmet öncesi ve meslek içi eğitimleri

MADDE 36 –(1) 1/6/2004 tarihli ve 25479 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Adli Yargı Hâkim ve Savcı Adayları ile İdari Yargı Hâkim Adaylarının Meslek Öncesi Eğitimlerinin Yapılmasının Esas ve Usûllerine İlişkin Yönetmelik hükümleri çerçevesinde hâkim ve savcı adaylarına çocuk hukuku, sosyal hizmet, çocuk gelişimi ve psikolojisi gibi konularda eğitim verilir.

(2) Hâkim ve savcılara mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına uygun olarak 29/8/1983 tarihli Bakan onayı ile yürürlüğe giren Hâkim ve Savcıların Meslek İçi Eğitim Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde çocuk hukuku, sosyal hizmet, çocuk gelişimi ve psikolojisi gibi konularda uzmanlaşmalarını sağlamak ve kendilerini geliştirmelerine yönelik eğitim verilir.

Diğer görevlilerin hizmet öncesi ve meslek içi eğitimleri

MADDE 37 – (1) 4/2/1986 tarihli Bakan onayı ile yürürlüğe giren Adalet Bakanlığı Aday Memurlarının Eğitim Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde, sosyal çalışma görevlilerine ve denetimli serbestlik ve yardım merkezî şube müdürlüğünde görevli denetim görevlilerine adaylık dönemlerinde çocuk hukuku, sosyal hizmet, çocuk gelişimi ve psikolojisi gibi konularda eğitim verilir.

(2) Sosyal çalışma görevlileri ile denetimli serbestlik ve yardım merkezî şube müdürlüğünde görevli denetim görevlilerine 16/7/1985 tarihli Bakan onayı ile yürürlüğe giren Adalet Bakanlığı Hizmet İçi Eğitim Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde çocuk hukuku, sosyal hizmet, çocuk gelişimi ve psikolojisi gibi konularda uzmanlaşmalarını sağlamak ve kendilerini geliştirmelerine yönelik eğitim verilir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Tutulacak kartonlar

MADDE 38 – (1) Cumhuriyet başsavcılıklarında kamu davasının açılmasının ertelenmesine dair kararların saklandığı özel bir karton tutulur. Bu kartona konulacak karar nüshalarında Cumhuriyet savcısının imzası ile Cumhuriyet başsavcılığı mührünün bulunması zorunludur.

(2) Denetim altına alınan çocuklar hakkında verilen kararların tarih ve sıra numarasına göre saklandığı özel bir karton tutulur. Bu kartonlara konulacak karar nüshalarında ilgisine göre hâkim veya mahkeme başkanı ile zabıt kâtibinin imzalarının ve mahkeme mührünün bulunması zorunludur. Ayrıca, çocukların isimlerini ve karar numaralarını gösteren bir liste yapılır. Bu listeler, çocuk hakkında mükerrer karar verilmesini önlemek için o yerde bulunan çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemelerine bildirilir.

Raporlar

MADDE 39 –(1) Sosyal inceleme raporu, denetim plâni, denetim ve değerlendirme raporları ile çocukların kişilik gelişimlerini, aile ve sosyal çevrelerini gösteren her türlü evrak dava dosyası içinde ayrı bir bölümde tarih sırasına uygun olarak muhafaza edilir.

(2) Sosyal inceleme raporlarının bir örneği, raporu hazırlatan mahkeme veya Cumhuriyet başsavcılıklarınca ayrı bir kartonda tutulur, isme göre listelenir. Söz konusu listelerin birer örneği, her ay güncellenerek aynı yerde bulunan çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemeleri ile Cumhuriyet başsavcılığına bilgileri bakımından gönderilir.

Elektronik ortamda kayıt

MADDE 40 –(1) Elektronik ortamda kayıtların tutulmasına başlandığı takdirde, defterlerle birlikte tüm kayıt ve bilgiler ayrıca elektronik ortamda tutulur ve saklanır. Elektronik ortamda tutulan kayıtların ihtiyacı karşıladığının tespiti hâlinde, kayıtların yazılı olarak tutulması uygulamasından vazgeçilebilir.

Yürürlük

MADDE 41 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 42 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Adalet Bakanı yürütür.